

Sklepanje zavarovanj prevozniške odgovornosti v praksi

Ljubljana, 24.01.2013

Pravni predpisi, ki določajo pravila prevozne pogodbe

Obligacijski zakonik, ur.l.RS št. 83/01,

**Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem
prometu, ur.l.RS št. 126/03,**

**Konvencija o pogodbi o mednarodnem
cestnem prevozu tovora (1956), ur.l.FLRJ-
MP št. 11/58**

Prevozna pogodba po CMR konvenciji

- Zanje ni predpisana oblika.
- Pogoji za sklenitev: soglasje volj pogodbenih strank.
- Ureditev prevozne pogodbe je prepuščena nacionalnim zakonodajam.

Obligacijski zakonik

S prevozno pogodbo se prevoznik zavezuje, da bo prepeljal na določen kraj kakšno osebo ali kakšno stvar, potnik oziroma pošiljatelj pa, da mu bo za to dal določeno plačilo.

Velja za vse vrste prevoza, če posebni zakon ne določa drugače – za prevoze tovora je to Zakon o prevoznih pogodbah v cestnem prometu (Ur.l.RS 126/03).

Tovorni list v CMR konvenciji

- 4.člen določa strankam, da ga izdajo – ali je izdaja tovrnega lista obvezna ali ne.
- Funkcija tovrnega lista: - potrdilo o sklenjeni prevoznici pogodbi, potrdilo o dogovorjenih pogojih prevoza in potrdilo, da je prevoznik prevzel tovor na prevoz.
- Obstoje in pravilnost tovrnega lista ne vplivata na obstoj in veljavnost prevozne pogodbe.
- S tovrnim listom se ne prenaša lastninska pravica tovoru, pač pa razpolagalna pravica.

Obstoj tovarnega lista omogoča:

- 1. Ker pokriva celotno relacijo, je dokaz, da imamo opravka z mednarodnim prevozom,**
- 2. Omogoča prehod razpolagalne pravice,**
- 3. Vanj se vpisujejo zaznamki, navodila, opombe, dogovori strank,**
- 4. Neizdaja tovarnega lista lahko pomeni kršitev prevozne pogodbe.**

Oblika tovornega lista – ni predpisana, je predpisana vsebina.

IRU – mednarodna zveza cestnih prevoznikov je glede na določila konvencije CMR izdelala obrazec tovornega lista – ni zavezujoča oblika, je pa splošno razširjena.

1 **Version de l'expéditeur**
Copy for sender

1 Expéditeur (nom, adresse, pays) Sender (name, address, country)		LETRE DE VOYAGE INTERNATIONALE INTERNATIONAL CONSIGNMENT NOTE No 24382 CMR					
2 Destinataire (nom, adresse, pays) Consignee (name, address, country)		10 Transporteur (nom, adresse, pays) Carrier (name, address, country)					
3 Lieu prévu pour la livraison de la marchandise (lieu, pays) Place of delivery of the goods (place, country)		17 Transporteur successeur (nom, adresse, pays) Successive carrier (name, address, country)					
4 Lieu et date de la prise en charge de la marchandise (lieu, pays, date) Place and date of taking over the goods (place, country, date)		18 Réserves et observations du transporteur Carrier's reservations and observations					
5 Documents attachés Documents attached							
6 Marque et numéro Marks and Nos	7 Nombre des colis Number of packages	8 Mode d'emballage Method of packing	9 Nature de la marchandise Nature of the goods	10 No statistique Statistical number	11 Poids brut, kg Gross weight in kg	12 Cubage net Volume in m ³	
13 Instructions de l'expéditeur Sender's instructions		19 Classe Class					
		20 Corrépondances particulières Special agreements		21 À payer par To be paid by:		22	
				Expéditeur / Sender		Monnaie / Currency	
				Destinataire / Consignee			
				Frais de transport / Carriage charges			
				Réductions / Deductions			
				Solde / Balance			
				Suppléments / Supplement charges			
				Frais accessoires / Other charges			
				TOTAL			
14 Prescriptions d'affranchissement Instructions as to payment to carrier ☐ Franco / Carriage paid ☐ Non franco / Carriage forward		23		15 Remboursement / Cash on delivery			
21 Établi à Established at		le on		19			
22		23		24 Marchandise reçue / Goods received			
				Lieu Place		le on	
Signature et timbre de l'expéditeur Signature and stamp of the sender		Signature et timbre du transporteur Signature and stamp of the carrier		Signature et timbre du destinataire Signature and stamp of the consignee			

À remplir par le destinataire de la marchandise / To be completed by the consignee
 Y compléter / To complete
 1 - 15
 16-24-22. Les parties encadrées de lignes pleines doivent être remplies par le transporteur / The space framed with lined lines must be filled in by the carrier

À remplir par le destinataire de la marchandise / To be completed by the consignee
 Y compléter / To complete
 1 - 15
 16-24-22. Les parties encadrées de lignes pleines doivent être remplies par le transporteur / The space framed with lined lines must be filled in by the carrier

Kdo mora izdati tovorni list?

Ni predpisano.

Pošiljatelj

Prevoznik

Pogoj: obe stranki morata podpisati tovorni list, nesodelovanje ene lahko povzroči, da druga odstopi od prevozne pogodbe.

Tovorni list je izdan v treh izvodih:

- **prvi izvod – rdeč za pošiljatelja,**
- **Drugi izvod – zelen za prevoznika,**
- **Tretji izvod – modre barve za prejemnika.**

Poleg teh originalov so še štiri kopije, ki so namenjene carinskim in ostalim postopkom.

Koliko tovornih listov se izda?

Dogovorita pošiljatelj in prevoznik:

- Če je tovor na enem prevoznem sredstvu, se navadno izda en tovorni list,
- Če je tovor naložen na večih prevoznih sredstvih, se izda več tovornih listov,
- Če je na enem prevoznem sredstvu več kosov tovara, se lahko izda več tovornih listov.

Kdaj se izda tovorni list?

Konvencija ne predpisuje. Glede na pomen tovrnega lista:

- **potrdilo o prevzemu pošiljke za oba pogodbenika,**
- **možnost izvedbe dejanj obeh pogodbenikov (opombe, navodila, pripombe)**

Je za pričakovati, da se izda tovorni list pred začetkom prevoza.

Odgovornost prevoznika

- 1. Začne ko prevzame tovor na prevoz – kdaj ali predno se naloži na prevozno sredstvo ali potem, ko je že naloženo na prevozno sredstvo.**
- 2. Dolžnost prevoznika je, da izpolni, kar se je s pogodbo zavezal – da bo prepeljal tovor iz odpremnega v namembni kraj brez zamude in v takšnem stanju, kot ga je prevzel na prevoz.**
- 3. Kršitev te dolžnosti povzroči njegovo odgovornost za škodo, izgubo ali zamudo.**

- 4. Odgovornost prevoznika je široka – odgovoren je ne glede na to ali je kriv ali ne. Konvencija določa splošne oprostilne razloge – prevoznik ni odgovoren za poškodbo, izgubo ali zamudo, če je nastala zaradi:**
- ravnanja upravičenca iz prevozne pogodbe – pošiljatelj, prejemnik ali njun pooblaščenec – da prevozniku napačna navodila ali je bil malomaren,**
  - naravne napake tovora,**
  - okoliščin, katerim se prevoznik ni mogel izogniti ali pa njihovih posledic ni mogel preprečiti.**

Da doseže oprostitev odgovornosti, mora prevoznik dokazati te vzroke.

5. Kadar škoda nastane kot posledica napak, okvar ali pomanjkljivosti tovornega vozila, potem je prevoznik odgovoren za škodo, tudi če vozilo najel od druge osebe.

6. Konvencija določa tudi posebne oprostilne razloge:

- Uporaba nepokritih vozil, ko je njihova uporaba izrecno dogovorjena v tovornem listu,**
- Tovor, ki je po svoji naravi izpostavljen razsipu ali poškodovanju, ni bil v embalaži ali je bila ta slaba,**
- Rokovanje (manipulacija), nakladanje, zlaganje ali razlaganje tovora, ki ga je opravil pošiljatelj, prejemnik ali oseba, ki je delala po nalogu pošiljatelja ali prejemnika,**

- **Narava tovara – tovor, ki je zaradi svojih lastnosti izpostavljen popolni ali delni izgubi ali poškodbi zlasti zaradi razbitja, rjavenja, gnitja, sušenja, puščanja, normalnega razsipa ali zaradi moljev ali črvov,**
- **Neoznačeni ali nepopolno označeni tovorki,**
- **Prevoz živih živali**

Za posebne oprostilne razloge pa mora prevoznik dokazati obstoj oprostilnih okoliščin, ne pa vzročne zveze med temi razlogi-okoliščinami in nastalo škodo. Dokaze za ovrženje te domneve mora priskrbeti nasprotna stranka.

Kdaj nastane zamuda?

- 1. Ko je prekoračen dogovorjen rok.**
- 2. Ko prevoz traja dlje kot je običajno na taki relaciji potrebno skrbnemu prevoznik**

Kdaj štejemо tovor za izgubljen?

- 1. Če ni izročen v 30 dneh po izteku dogovorjenega izročitvenega roka,**
- 2. Če rok izročitven rok ni bil dogovorjen, po preteku 60 dni od prevzeme tovora na prevoz.**
- 3. Tovor je izgubljen, če upravičenec ne more razpolagati z njim.**
- 4. Po izplačilu odškodnine lahko, če je podal pisno zahtevo, zahteva, da se ga obvesti o najdbi tovora, če se ga najde v letu dni po izgubi. V tem primeru ima pravico izbrati izročitev tovora proti povrnitvi odškodnine.**

18

Višina odgovornosti prevoznika

Širina odgovornosti prevoznika je zelo široka.

Odškodnina za nastalo škodo na tovoru, za katero je prevoznik odgovoren, je omejena, in sicer 8,33 SDR po kilogramu kosmate teže tovara.

SDR=Special Drawing Right-je košarica štirih valut: ameriškega dolarja, angleškega funta, japonskega jena in eura; 1 SDR=cca. 10 EUR

Osnova za določitev vrednosti tovara je njegova vrednost v kraju in času predaje na prevoz – njegova fakturna vrednost.

Odškodnina ni omejena le na izgubljeni ali poškodovani del tovora – ta del je limitiran. Poleg tega prevoznik še neomejeno odgovarja za stroške, ki so nastali pri prevozu tovora (voznina, carina, špediterski stroški, administrativni stroški, stroški zavarovanja tovora ... vsi stroški, ki ne bi nastali, če ne bi bilo prevoza).

Te stroški se povrnejo v celoti – če je izgubljen ali poškodovan celoten tovor, sicer pa le v proporciju glede na delež izgubljenega ali poškodovanega tovora.

Prevoznik ne odgovarja za izgubljen dobiček, pogodbene kazni in drugo posredno škodo.

Škoda zaradi zamude

Kadar pa škoda nastane zaradi zamude, je odgovornost prevoznika omejena na višino prevoznine, ki jo je obračunal za konkretni prevoz tovora.

Pogoj je, da prejemnik dokaže, da mu je zaradi zamude nastala škoda.

PREVOZNIK SE NE MORE SKLICEVATI NA DOLOČILA KONVENCIJE O OMEJITVI ALI IZKLJUČITVI ODGOVORNOSTI, ČE JE ŠKODA NASTALA ZARADI NJEGOVEGA NAKLEPNEGA DEJANJA ALI TAKE OPUSTITVE, KI JO PRISTOJNO SODIŠČE ŠTEJE ZA ZLONAMERNO.

Enako velja tudi za njegove izpolnitvene pomočnike, kadar so ravnali v okviru svoje zadolžitve.

Sodna praksa francoskih, nemških in italijanskih sodišč:

Tatvina tovara v Italiji – velja največkrat določilo 29.člena – neomejeni odgovornosti prevoznika.

Naročniki prevozov, organizatorji – zadržijo voznino, je ne plačajo dalje.

Naročnik izbere neprimerno prevozno sredstvo glede na vrsto tovara in odgovornost za škodo prevali na prevoznika.

Pravica razpolaganja s tovorom – spremembe pogodbe med prevozom

Pravica razpolaganja je povezana s posestjo tovarnega lista, ki pa ni dokument o lastništvu tovara.

Pravico do razpolaganja ima času trajanja prevoza pošiljatelj, ki lahko terja od prevoznika, da:

- zadrži tovor v prevozu,**
- spremeni namembni kraj,**
- spremeni prejemnika,**
- vrnitev tovara v odpremni kraj,**
- prekinitev prevoza**

Prevoznik je v času prevoza pošiljateljev agent.

Pravica do razpolaganja s tovorom ne pomeni prekinitve prevozne pogodbe, temveč spremembo njenih pogojev.

Pošiljatelj lahko izvaja razpolagalno pravico:

- 1. Da v prvi izvod tovarnega lista vpiše novo navodilo in ga predloži prevozniku,**
- 2. Da je navodilo razumljivo in ga je mogoče izvesti,**
- 3. Da se prevozniku povrnejo škoda, izguba in stroški, ki nastanejo zaradi izvedbe navodil**
- 4. Da izvajanje te pravice ne pomeni delitve tovora.**

2. Pravico do razpolaganja s tovorom ima prejemnik:

1. če nanj to pravico prenese pošiljatelj – takšno navodilo zapiše v prvi izvod tovarnega lista in ga izroči prejemniku,

2. ko mu prevoznik izroči drugi primerek tovarnega lista,

3. ko pride tovor v namembni kraj ima prejemnik pravico terjati od prevoznika, naj mu proti potrdilu izroči tovarni list in tovor

Kdo lahko terjja odškodnino od prevoznika?

Razpolagalna pravica nakazuje na pravico, kdo lahko od prevoznika terjja odškodnino za izgubo ali zamudo – praksa kaže, da jo lahko tako pošiljatelj kot tudi prejemnik.

Kaj naredi prevoznik ob prevzemu tovora?

- 1. Preveri pravilnost zapisanega v tovornem listu (število tovorkov, oznake, številke) in zapiše morebitne opombe.**
- 2. Preveri zunanje stanje tovora in njegove embalaže ter zapiše morebitne opombe.**
- 3. Pripombe morajo biti vpisane v vse tri izvode tovornega lista, pošiljatelj se mora z njimi strinjati, sicer nimajo vloge neposrednega dokaza.**

4. Prevoznik mora preveriti količino in stanje tovora, če to pošiljatelj zahteva od njega.

Če prevoznik ob prevzemu ne opravi pregleda tovora in njegovega stanja, ne krši prevozne pogodbe. V primeru ugotovljene škode v namembnem kraju mora prevoznik dokazovati, da je bila škoda nastala že ob prevzemu na prevoz – obrnjeno dokazno breme.

5. Naklad tovora na prevozno sredstvo in zlaganje tovora – dolžnost voznika, da opozori pošiljatelja na pravilni naklad in pritrdi tovor.

Za kaj odgovarja pošiljatelj?

- 1. Stroški in škoda, ki bi nastali prevozniku zaradi slabe ali pomanjkljive embalaže.**
- 2. Pravilnost navedb v tovornem listu.**
- 3. Pravilnost in zadostnost dokumentacije za carinske in druge postopke.**
- 4. Nakladanje tovora na prevozno sredstvo.**

Zavarovanje odgovornosti cestnega prevoznika za tovor

- **Pokritje zakonske odgovornosti,**
- **Potreba po zavarovanju kabotažnih prevozov,**
- **Informacije potrebne za sklenitev zavarovanja,**
- **Ravnanje prevoznika kot skrbnega gospodarja – v skrbi za prevozna sredstva, zaposlene, pogodbene partnerje,**
- **Premija- se obračunava po nosilnosti po kamionu ali po določeni premijski stopnji od realiziranih prevoznin.**

Postopek ob škodi

- 1. Voznik mora aktivno sodelovati pri vseh fazah, tudi tistih, ki jih izvajajo pošiljatelj, prejemnik ali kdo po njihovem pooblastilu:**
  - svetuje,
  - pregleduje,
  - opozarja, beleži opombe in zbira dokaze.
- 2. Ob škodi: kar se da najhitreje obvesti zavarovalnico – sledi njenim navodilom.**
- 3. Zbrati in posredovati mora dokumentacijo, po kateri se ugotavlja prevoznikova odgovornost in njena višina:**

- **Odškodninski zahtevek oškodovanca,**
- **Originalni tovorni list,**
- **Nalog za naklad,**
- **Faktura, ki je spremljala pošiljko,**
- **Pakirna lista,**
- **Izjava voznika o škodnem dogodku,**
- **Kontradiktorni zapisnik,**
- **Policijski zapisnik,**
- **drugo**

Kdaj se škoda izplača

Na osnovi pridobljene dokumentacije se ugotavlja

- 1. ali je prevoznik za škodo odgovoren,**
- 2. Ali zavarovalna pogodba krije odgovornost,**
- 3. Višina škode**

Izključitve v zavarovalni pogodbi

- 1. Naklep ali groba malomarnost zavarovanca,**
- 2. Dogovorjeni rok prevoza krajši kot je to običajno za posamezno vrsto blaga na posamezni relaciji, do škode pa je prišlo zaradi prekoračitve dogovorjenega izročitvenega roka.**
- 3. škode, ki bi nastala na blagu zaradi tega, ker je zavarovanec sklenil prevozno pogodbo, prevoza pa ni izvršil ali ker se je javil naročniku prevoza z zakasnitvijo in s tem kršil prevozno pogodbo.**

- 4. Odškodnine, ki jo zavarovanec izplača brez soglasja zavarovalnice potem, ko je zastaralni rok za terjatev že potekel.**
- 5. Prevozi poštnih pošiljk,**
- 6. Prevozi na določen teritorij,**
- 7. Prevozi določene vrste tovorov npr. nevoznih ali poškodovanih cestnih vozil, alkohola, tobačnih izdelkov ipd.**

Kaj je s škodo, ko prevoznik zanjo ni odgovoren

Zavarovanje prevozniške odgovornosti zavaruje interese prevoznika in ga ob morebitni škodi, ki nastane na tovoru in je zanjo odgovoren, ščiti pred negativnimi finančnimi posledicami.

Naročnik prevoza zavaruje svoje interese s t.i. kargo zavarovajem – zavarovanjem tovora med prevozom.

Hvala za pozornost.